

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

USTAVNI SUD

CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 20. septembar 2024. godine

Br. Ref.: RK 2525/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI45/24

Podnosilac

Reshad Neziri

**Ocena ustavnosti rešenja Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda
AC-I-22-0372-A0001 od 26. oktobra 2023. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sutkinja
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sutkinja
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Reshad Neziri, sa prebivalištem u Istoku (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost rešenja [AC-I-22-0372-A0001] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS-a) od 26. oktobra 2023. godine u vezi sa rešenjem [C-IV-14-2055] Posebne komore Vrhovnog suda (u daljem tekstu: PKVS) od 7. decembra 2021. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke Žalbenog veća PKVS-a, kojom su, prema navodima podnosioca zahteva, povređena njegova prava zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 21. februara 2024. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 8. marta 2024. godine, predsednica Suda, Gresa Caka-Nimani, imenovala je, odlukom [br. GJR.KI45/24], sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatići i Safet Hoxha (članovi).
7. Dana 29. marta 2024. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
8. Istog dana, Sud je obavestio Žalbeno veće PKVS o registraciji zahteva i poslao mu kopiju zahteva.
9. Dana 4. septembra 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva radio u preduzeću "Radusha" i da je isti, dana 21. oktobra 2013. godine, tražio naknadu za 83 neisplaćene zarade u iznosu od 22.983,00€ (dvadeset dve hiljade devetsto osamdeset tri evra) od DP "Radusha" nad kojim je sprovedena likvidacija od strane Organa za likvidaciju koji je imenovan na osnovu člana 12. Aneksa Zakona br. 04/L-34 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju.
11. Dana 28. februara 2014. godine, Organ za likvidaciju Kosovske agencije za privatizaciju je odlukom [10845/2014], između ostalog, odlučio:

"Trenutni zahtev se odnosi na neisplaćene zarade za period od 01.08.1992. do 30.06.1999. godine. Pred ovim Organom za likvidaciju nema nijednog dokaza da je podnosilac podneo ovaj zahtev bilo kom sudu ili drugom nadležnom organu do 01.08.1995. godine.

Podnosilac zahteva se tužbenim zahtevom od 02.10.2013. godine obratio Opštinskom sudu u Istoku, a odlukom C. br. 31/10, Opštinski sud u Istoku se oglasio stvarno nenadležnim za rešavanje ovog predmeta.

U skladu sa članom 36.2 podstav 1. Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju, ovaj Organ za likvidaciju je ocenio zahtev i našao da je isti neprihvatljiv. Član 36.2 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju predviđa: "...sledeće predstavlja dobar i dovoljan pravni osnov prema sadašnjem zakonu za odbijanje potraživanja ili navodnog udela ili vlasničkog interesa;... potraživanje ili navodi zastarevanju prema važećim vremenskim ograničenjima".

Član 608. Zakona o udruženom radu (objavljen u Službenom listu br. 53 iz 1976. godine), koji je primenljiv prema članu 1. Uredbe UNMIK-a 1999/24, predviđa da "plaćanje iznosa ličnog dohotka ili zarade ili drugog potraživanja radnika koje proizilazi iz radnog odnosa zastareva za tri godine".

Na osnovu gore navedenih odredbi, da bi se prekinula zastarelost, zahtev je trebalo podneti sudu ili nekom drugom nadležnom organu u roku od tri godine od trenutka od koga podnosilac zahteva nije više radio za DP i samim tim nije primao zaradu. U skladu sa priloženim dokumentima, podnosilac zahteva je izjavio da on nije radio za DP od 01.08.1992. do 30.06.1999. godine. Da bi se zahtev smatrao blagovremenim, podnosilac je svoj zahtev za neisplaćene zarade morao da podnese nadležnom organu do 01.08.1995. godine. Podnosilac je ovaj zahtev podneo Opštinskom sudu u Istoku dana 19.08.2013. godine, odnosno posle 18 (osamnaest) godina od trenutka od koga podnosilac zahteva nije više radio za DP.

Prema tome, ovaj Organ za likvidaciju utvrđuje da podnosiocu zahteva ne pripada pravo na naknadu neisplaćenih zarada i iz tog razloga je odlučio da odbije ovaj zahtev kao nevažeći".

12. Dana 27. marta 2014. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu protiv odluke [br. 10845/2014] Organa za likvidaciju KAP-a od 28. februara 2014. godine, ali pritom nije priložio pobijanu odluku.
13. Dana 11. juna 2021. godine, PKVS je izdao žaliocu nalog sa opomenom da dostavi odluku KAP-a protiv koje je uložio žalbu, uz obaveštenje da će u slučaju da ne dostavi pobijanu odluku, njegova žalba biti odbačena kao neprihvatljiva, kao i da dostavi dodatne dokaze u prilog svojoj žalbi.
14. Dana 30. jula 2021. godine, podnosilac zahteva je odgovorio na nalog PKVS-a i dostavio dodatne dokaze u prilog svojim žalbenim navodima, ali žalilac nije dostavio pobijanu odluku Organa za likvidaciju.
15. Dana 8. novembra 2021. godine, tuženi je dostavio odgovor na žalbu, u kojoj je naveo da je Organ za likvidaciju pravilno ocenio činjenične okolnosti i da su zakonske odredbe pravilno primenjene.

16. PKVS je pružio još jednu mogućnost podnosiocu zahteva da ispuni ovaj uslov prihvatljivosti, tako što je svojim nalogom od 11. juna 2021. godine, tražio da mu se u roku koji je određen u tom nalogu dostavi pobijana odluka Organa za likvidaciju. Podnosilac zahteva je taj nalog primio 22. jula 2021. godine, ali nije dostavio pobijanu odluku, kako je to od njega tražio PKVS.
17. Dana 7. decembra 2021. godine, PKVS je rešenjem [C-IV-14-2055]: (i) odbacio, kao neprihvatljivu, žalbu protiv odluke Organa za likvidaciju KAP-a; (ii) nije odredio sudsku taksu. U obrazloženju svoje odluke, PKVS je obrazložio sledeće: *“Stoga, s obzirom da je žalilac propustio da ispuni zahtev iz naloga suda da dostavi kopiju pobijane odluke Organa za likvidaciju, sud je odlučio da odbaci njegovu žalbu kao neprihvatljivu”*.
18. Dana 29. juna 2022. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Žalbenom veću PKVS-a zbog odbacivanja žalbe od 27. marta 2014. godine kao neprihvatljive, predloživši da se žalba usvoji i donese nova odluka kojom će se žalba smatrati prihvatljivom i da se nastavi sa postupkom u predmetu ili da se to rešenje ukine i predmet vrati na ponovno suđenje u prvom stepenu. Podnosilac zahteva je, između ostalog, naveo: *“Žalilac je uložio žalbu protiv odluke Organa za likvidaciju br. 10845 od 28. februara 2014. godine. Međutim, žalilac, zbog nedostatka pravnog znanja i pošto nije mogao da angažuje advokata, nije priložio žalbi odluku koja se pobija žalbom, kako je predviđeno Zakonom o Posebnoj komori”*.
19. Dana 15. jula 2022. godine, preko Kancelarije za finansije PKVSK-a, podnosiocu zahteva je poslata opomena za plaćanje sudske takse, koja je sadržavala i obaveštenje da on može da traži da bude oslobođen od tog plaćanja ukoliko nema finansijske mogućnosti za to.
20. Dana 22. septembra 2023. godine, ova opomena je još jednom ponovljena i pošto nije bilo nikakvih pomaka u pravcu plaćanja takse, niti zahteva za oslobađanje od tog plaćanja, nalog je u periodu od 18. oktobra do 25. oktobra 2023. godine, bio objavljen na oglasnoj tabli suda. Ni posle ovog postupka PKVS-a nije bilo nikakve reakcije od strane podnosioca zahteva.
21. Dana 26. oktobra 2023. godine, Žalbeno veće PKVS-a je rešenjem [AC-I-22-0372-A0001]: (i) smatralo povučenom žalbu podnosioca zahteva od 29. juna 2022. godine, uloženu protiv rešenja prvog stepena PKVS-a [C-IV-14-2055] od 7. decembra 2022. godine; (ii) odlučilo da nijedna od stranaka nema pravo na naknadu sudskih troškova. U obrazloženju svog rešenja, Vrhovni sud je obrazložio sledeće: *“S obzirom na to da žalilac nije platio sudsku taksu kako je od njega traženo obaveštenjem (opomenom) od 15. jula 2022. godine i drugim obaveštenjem od 22. septembra 2023. godine, ali žalilac nije platio sudsku taksu niti je podneo zahtev za oslobađanje od plaćanja sudske takse, Žalbeno veće smatra da je njegova žalba povučena”*.

Navodi podnosioca zahteva

22. Podnosilac zahteva tvrdi da su osporenim odlukom povređena njegova prava zagarantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP.
23. Prema njegovim navodima, podnosiocu zahteva je uskraćeno pravo na pravno sredstvo iz člana 32. Ustava u vezi sa pravom na delotvorni pravni lek, koje je zagarantovano članom 13. EKLJP. Naime, do ove povrede je u konkretnom slučaju došlo kao rezultat odbacivanja žalbe podnosioca zahteva osporenim odlukom, sa

- obrazloženjem da isti nije platio sudsku taksu uprkos upućenim upozorenjima. Prema njegovim navodima, podnosilac zahteva nikada nije primio nikakvu opomenu od PKVS-a u vezi sa neplaćanjem sudske takse.
24. Prema tome, kako navodi podnosilac zahteva, osporena odluka je doneta na osnovu nepostojeće činjenice i samim tim mu je uskraćeno pravo na pravno sredstvo i pravo na delotvorni pravni lek.
  25. Inače, podnosilac zahteva naglašava da je on *“podneo tužbu 27. marta 2014. godine”*, ali da od tog trenutka pa do 11. juna 2021. godine, kako navodi, nije primio nikakav dopis, odgovor ili poziv od PKVS-a. Dakle, prvi dopis koje je podnosilac žalbe primio posle više od sedam (7) godina bio je nalog za dostavljanje dodatnih dokaza i odluke KAP-a na koju je uložena žalba. Isti tvrdi da je imao poteškoća da pribavi predmetni dokument posle više od sedam (7) godina od trenutka kada je podneta tužba, te da je to bio i razlog zbog koga podnosilac zahteva nije bio u mogućnosti da dostavi predmetnu odluku prvom stepenu PKVS-a.
  26. U nastavku, podnosilac zahteva je u kontekstu opomena koje mu je poslao PKVS, naveo: *“Međutim, podnosilac zahteva nikada nije primio ove opomene. Prema tome, sud je odlučivši na osnovu nerealne činjenice, rešio da ne razmatra žalbu podnosioca žalbe. Postupajući na osnovu nepostojeće činjenice, sud je podnosiocu žalbe uskratilo pravo na pristup sudu iz člana 32. Ustava u vezi sa pravom na delotvorno rešavanje spora iz člana 13. EKLJP”*.
  27. U kontekstu navoda o povredi člana 31. Ustava, podnosilac zahteva je naglasio da je u konkretnom slučaju došlo do proizvoljnog odlučivanja bez uveravanja u osnovnu činjenicu: *“dostavljanje opomene podnosiocu zahteva”*. Prema tome, podnosilac zahteva naglašava da je uprkos nedostavljanju opomene, PKVS utvrdio suprotno i suštinski prekršio pravo okrivljenog na pravično suđenje, zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP.
  28. Dakle, u konkretnom slučaju, pobijanom odlukom je žalba podnosioca zahteva smatrana povučenom zbog neplaćanja takse, dok isti tvrdi da nikada nije obavešten o opomeni PKVS-a, nakon koje bi platio sudsku taksu.
  29. Shodno tome, podnosilac zahteva tvrdi da doneta odluka nema pravni osnov zbog toga što član 253. Zakona o parničnom postupku govori o pravilima koja se odnose na podnošenje tužbe, dok prema zakonu, prijem opomene zbog neplaćanja takse predstavlja presudni element za otvaranje puta za odbacivanje tužbe. Međutim, ovaj član uopšte ne govori o žalbi. Prema navodima podnosioca zahteva, žalba je uređena Poglavljem XIII Zakona o parničnom postupku. Podnosilac zahteva navodi da se u ovom odeljku, sudu ni u kom slučaju ne daje ovlašćenje da smatra povučenom uloženu žalbu ako sudska taksa nije uplaćena. Pored toga, podnosilac zahteva smatra da se odredbe o ovom pitanju ne nalaze ni u Zakonu o Posebnoj komori Vrhovnog suda.
  30. Na kraju, podnosilac zahteva naglašava da bi u konkretnom slučaju odluka imala pravni osnov da se radilo o tome da se tužba smatrala povučenom, ali ne i u slučaju žalbe. Shodno tome, isti naglašava da iz navedenih razloga osporenoj odluci nedostaje pravni osnov i da je ista u suprotnosti sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

Član 32.

[Pravo na pravno sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

"Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde".
[...]

Član 13.

Pravo na delotvorni pravni lek

Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

ZAKON br. 03/L-223 O SUDSKOM SAVETU KOSOVA

Član 4.

Nadležnosti i odgovornosti

1. Dužnosti Saveta uključuju ali se ne ograničavaju na sledećem:

[...]

1.27. izdaje jedinstvene sudske takse primenjive na celoj teritorije Republike Kosovo.

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO BR. 01/2017 O IZJEDNAČAVANJU SUDSKIH TAKSI

Član 13.

Taksena tarifa Specijalne komore Vrhovnog suda

	<i>Artikal</i>	<i>Vrednost zahteva</i>	<i>Taksa</i>
Sudski postupak u Žalbenom veću (II stepen)			
13.7	Žalbe protiv prvostepenih rešenja u vezi sa: privatizacijom, spiskovima radnika, svojinsko dužničkim odnosima, stečajem i reorganizacijom društvenih preduzeća	Bez obzira na vrednost zahteva	100 evra
13.8	Žalbe radnika protiv prvostepenih rešenja u vezi sa spiskovima radnika i njihovim zakonskim pravima	Bez obzira na vrednost zahteva	Radnici su oslobođeni od plaćanja takse
13.9	Žalbe bivših radnika protiv prvostepenih rešenja u vezi sa neisplaćenim platama od strane društvenih preduzeća koja su u procesu privatizacije/stečaja	Za iznose do 1.000,00 evra	Radnici su oslobođeni od plaćanja takse
		Za iznose od 1.001,00 do 5.000,00 evra	20 evra
		Za iznose od 5.001,00 evra i više	30 evra

Prihvatljivost zahteva

31. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni u Ustavu i dalje predviđeni u Zakonu i Poslovniku.
32. S tim u vezi, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, kojima je utvrđeno:

Član 113.
[Jurisdikcija i ovlašćene strane]

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

33. Sud u nastavku razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su dalje propisani u Zakonu, odnosno članovima 47, 48. i 49. Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 47.

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.

[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”.

34. Što se tiče ispunjenosti ovih uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno rešenje [AC-I-22-0372-A0001] Žalbenog veća PKVS-a od 26. oktobra 2023. godine i da je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe jasno naglasio osnovna prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređene, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokovima koji su određeni u članu 49. Zakona.
35. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u pravilu 34. [Kriterijumi prihvatljivosti] Poslovnika. Pravilo 34 (2) Poslovnika utvrđuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmatra zahtev, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Konkretno, pravilom 34 (2) je utvrđeno:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju”.

36. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao *“očigledno neosnovan”* u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može da sadrži. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih *“očigledno neosnovanim navodima”*. Poslednje pomenuti se na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi *“četvrtog stepena”*; (ii) navodi koje karakteriše *“jasno ili očigledno odsustvo povrede”*; (iii) *“nepotkrepljeni ili neobrazloženi”* navodi; i na kraju, (iv) *“konfuzni i nejasni”* navodi (vidi predmete ESLJP-a [Kemmachev protiv Francuske, predstavka br. 17621/91](#), kategorija (i), [Mentzen protiv Letonije, predstavka br. 71074/01](#), kategorija (ii) i [Trofimchuk protiv Ukrajine, predstavka br. 4241/03](#), kategorija (iii)).
37. U kontekstu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno prilikom ocene da li je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim ocenama, Sud će najpre podsetiti na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je on, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

38. U svjetlu ove normativne pozadine, Sud ukazuje na to da je suštinsko pitanje u okolnostima konkretnog slučaja povezano sa navodom podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak pristupa sudu, kao rezultat njegove tvrdnje da nije primio opomenu PKVS-a za plaćanje sudske takse, u kom slučaju je njegova žalba smatrana povučenom. Podnosilac zahteva je radio u preduzeću "Radusha" i tražio je naknadu za 83 neisplaćene zarade u iznosu od 22.983,00€ (dvadeset dve hiljade devetsto osamdeset tri evra) od DP "Radusha" nad kojim je sprovedena likvidacija od strane Organa za likvidaciju KAP-a. Organ za likvidaciju KAP-a je odbio taj zahtev podnosioca kao nevažeći, a protiv te odluke je podnosilac zahteva uložio žalbu. Dana 11. juna 2021. godine, PKVS je izdao podnosiocu zahteva nalog sa opomenom da dostavi odluku KAP-a protiv koje je uložio žalbu, kao i da dostavi dodatne dokaze u prilog svojoj žalbi. Podnosilac zahteva je dostavio dodatne dokaze u prilog svojim navodima, ali nije dostavio pobijanu odluku Organa za likvidaciju KAP-a. Drugi nalog PKVS-a od 11. juna 2021. godine za dostavljanje pobijane odluke Organa za likvidaciju KAP-a, podnosilac zahteva je primio 22. jula 2021. godine, međutim, ponovo nije dostavio pobijanu odluku na zahtev PKVS-a. Nakon toga, protiv odluke PKVS-a o odbacivanju žalbe podnosioca zahteva kao neprihvatljive, isti je uložio žalbu Žalbenom veću PKVS-a, predloživši da se žalba usvoji i donese nova odluka kojom će se žalba smatrati prihvatljivom i nastaviti sa postupkom u predmetu. U nastavku, Žalbeno veće PKVS-a je, prvobitno 15. jula 2022. godine, preko Kancelarije za finansije PKVS-a poslalo podnosiocu zahteva opomenu za plaćanje sudske takse, koja je sadržavala obaveštenje da može i da traži da bude oslobođen tog plaćanja ako nema finansijske mogućnosti za plaćanje. Dana 22. septembra 2023. godine, ova opomena je ponovljena još jednom i s obzirom na nije bilo nikakvih pomaka u pravcu plaćanja takse, niti zahteva za oslobađanje od tog plaćanja, u periodu od 18. oktobra do 25. oktobra 2023. godine, nalog je bio objavljen na oglasnoj tabli suda. Ni posle ovog postupka od strane PKVS-a, nije bilo nikakve reakcije od strane podnosioca zahteva. Na kraju, Žalbeno veće PKVS-a je rešenjem smatralo žalbu podnosioca zahteva povučenom.
39. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva pred njim osporava utvrđenja redovnih sudova, navodeći povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava, kao rezultat nedostatka pristupa sudu.
40. Shodno tome, kada je u pitanju tumačenje navoda o povredi članova 31. i 32. Ustava u vezi sa članovima 6. i 13. EKLJP, Sud će se pozvati na opšta načela pristupa sudu iz konsolidovane sudske prakse ESLJP-a i Suda.

I. **Opšta načela u pogledu prava na "pristup sudu"**

(i) *Opšta načela*

41. Kada je u pitanju pravo na "pristup sudu", kao pravo koje je zagarantovano stavom 1. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP, Sud na početku ističe da on već ima određenu sudsku praksu koja je izgrađena na osnovu načela ustanovljenih sudskom praksom ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. februara 1975. godine; *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, presuda od 12. novembra 2002. godine; *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, presuda od 25. januara 2000. godine; i *Nait-Liman protiv Švajcarske*, presuda od 15. marta 2018. godine). Sledstveno navedenom, slučajevi Suda kojima je Sud afirmisao načela koja je ustanovio ESLJP i primenio ista i na predmete koji se razmatraju pred njim, uključuju, ali nisu ograničeni na slučajeve [KI62/17](#), podnositeljka zahteva *Emine Simnica* [presuda od 29. maja 2018. godine]; [KI224/19](#), podnosilac *Islam Krasniqi* [presuda od 10. decembra 2020. godine];

[KI20/21](#), podnositeljka *Violeta Todorović* [presuda od 13. aprila 2021. godine] i [KI54/21](#), podnosilac *Kamber Hoxha* [presuda od 2. decembra 2021. godine].

42. U tom kontekstu, Sud podseća da je pravo na pristup sudu u smislu člana 6.1 EKLJP razjašnjeno u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (vidi predmet ESLJP-a [Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 4451/70, presuda od 21. februara 1975. godine, stavovi 28-36). Pozivajući se na načelo vladavine prava i izbegavanja proizvoljnosti vlasti, ESLJP je utvrdio da je “pravo na pristup sudu” suštinski aspekt procesnih garancija sadržanih u članu 6. EKLJP (u vezi sa opštim načelima prava na sud, vidi, takođe, Vodič ESLJP-a od 31. decembra 2018. godine za član 6. EKLJP, Pravo na pravično i nepristrasno suđenje, Građanskopravni aspekt, Deo II, Pravo na sud, i takođe, vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a [Zubac protiv Hrvatske](#), br. 40160/12, presuda od 5. aprila 2018. godine, stav 76). Pored toga, prema ESLJP-u, ovo pravo osigurava svakom licu pravo da pred sud iznese svaki svoj zahtev koji se odnosi na njegova “građanska prava i obaveze” (vidi predmet ESLJP-a [Lupeni Grko katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), br. 76943/11, presuda od 29. novembra 2016. godine, stav 84 i tu navedene reference).
43. Sud, u ovom kontekstu, naglašava da pravo na sud, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagaranovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, utvrđuje da parničari moraju imati delotvorno pravno sredstvo koje im omogućava zaštitu njihovih građanskih prava (vidi predmete ESLJP-a [Běleš i drugi protiv Češke Republike](#), br. 47273/99, presuda od 12. novembra 2002. godine, stav 49; i [Nait-Liman protiv Švajcarske](#), br. 51357/07, presuda od 15. marta 2018. godine, stav 112).
44. Prema tome, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, svako ima pravo da iznese pred nadležni sud “tužbu” koja se odnosi na njegova “građanska prava i obaveze”. Član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP utelovljuje “pravo na sud”, odnosno “pravo na pristup sudu”, a koje podrazumeva pravo na pokretanje postupka pred sudovima u građanskim stvarima (vidi predmet ESLJP-a [Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), citiran iznad, stav 36). Iz tog razloga se svako ko smatra da je došlo do nezakonitog mešanja u ostvarivanje njegovih/njenih građanskih prava i tvrdi da mu je ograničena mogućnost da ospori takvu tvrdnju pred sudom, može pozvati na član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, pozivajući se na odgovarajuće pravo na pristup sudu.
45. Prema sudskoj praksi ESLJP-a, prvo mora postojati “građansko pravo” i drugo, da postoji “spor” o zakonitosti mešanja, koje utiče na samo postojanje ili opseg zaštićenog “građanskog prava”. Definicija ova dva koncepta mora biti suštinska i neformalna (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a [Le Compte, Van Leuven i De Meyere protiv Belgije](#), br. 6878/75; 7238/75, presuda od 23. juna 1981. godine, stav 45; [Moreira de Azevedo protiv Portugalije](#), br. 11296/84, presuda od 23. oktobra 1990. godine, stav 66; [Gorou protiv Grčke](#) (br. 2), br. 12686/03, presuda od 20. marta 2009. godine, stav 29; i [Boulois protiv Luksemburga](#), br. 37575/04, presuda od 3. aprila 2012. godine, stav 92). “Spor”, međutim, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mora biti (i) “stvaran i ozbiljan” po svojoj prirodi (vidi, u ovom kontekstu, predmete ESLJP-a [Sporrong i Lönnroth protiv Švedske](#), br. 7151/75; 7152/75, presuda od 23. septembra 1982. godine, stav 81; i [Cipolletta protiv Italije](#), br. 38259/09, presuda od 11. januara 2018. godine, stav 31); i (ii) ishodi postupka pred sudovima moraju biti “odlučujući” za građansko pravo o kome je reč (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a [Ulyanov protiv Ukrajine](#), br. 16472/04, rešenje od 5. oktobra 2010. godine). Prema sudskoj praksi ESLJP-a, “labava povezanost” ili “nejasne posledice” između građanskog prava o kome je reč i ishoda ovih postupaka nisu dovoljni da bi bili u opsegu člana 6. EKLJP (vidi, u ovom kontekstu, predmete ESLJP-a [Lourić protiv Hrvatske](#), br. 38458/15, presuda od 4. aprila 2017. godine, stav 51 i [Lupeni Grko katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), citiran iznad, stav 71 i tu navedene reference).

46. U takvim slučajevima, kada je utvrđeno da postoje “građansko pravo” i “spor”, član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, garantuje pojedincu pravo da o “tom pitanju odluči sud” (vidi predmet ESLJP-a [Z. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 29392/95, presuda od 10. maja 2001. godine, stav 92). Odbijanje suda da ispita navode stranaka koji se tiču usklađenosti određenog postupka sa osnovnim procesnim garancijama pravičnog i nepristrasnog suđenja ograničava pristup tih stranaka sudu (vidi predmet ESLJP-a [Al Dulimi i Montana Management Inc protiv Švajcarske](#), br. 5809/08, presuda od 21. juna 2016. godine, stav 131).
47. Pored toga, prema sudskoj praksi ESLJP-a, EKLJP nema za cilj da garantuje prava koja su “teorijska i iluzorna”, već prava koja su “praktična i delotvorna” (vidi, za više detalja o “praktičnim i delotvornim” pravima, Vodič ESLJP-a od 31. decembra 2018. godine za član 6. EKLJP, Pravo na pravično i nepristrasno suđenje, Građanskopravni aspekt, Deo II. Pravo na sud, A. Pravo na sud i pristup sudu, 1. Pravo koje je praktično i delotvorno; i predmete ESLJP-a [Kutić protiv Hrvatske](#), citiran iznad, stav 25 i tu navedene reference; i [Lupeni Grko katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), citiran iznad, stav 86 i tu navedene reference).
48. Prema tome, u smislu ovih prava, članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, nije zagarantovano samo pravo na pokretanje postupka, već i pravo na dobijanje rešenja datog “spora” od strane suda (vidi predmete ESLJP-a [Kutić protiv Hrvatske](#), citiran iznad, stavovi 25-32; [Lupeni Grko katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), citiran iznad, stav 86 i tu navedene reference; [Aćimović protiv Hrvatske](#), br. 61237/00, presuda od 9. oktobra 2003. godine, stav 41; i [Beneficio Cappella Paolini protiv San Marina](#), br. 40786/98, presuda od 13. jula 2004. godine, stav 29).
49. Gore navedena načela ipak ne podrazumevaju da su pravo na sud i pravo na pristup sudu apsolutna prava. Ta prava mogu podlegati ograničenjima, koja su jasno utvrđena sudskom praksom ESLJP-a (vidi Vodič ESLJP-a od 31. decembra 2018. godine za član 6. EKLJP, Pravo na pravično i nepristrasno suđenje, Građanskopravni aspekt i konkretno u vezi sa ograničenjima prava na sud, Deo II. Pravo na sud, A. Pravo na sud i pristup sudu, 2. Ograničenja). Međutim, ta ograničenja ne smeju suziti pristup pojedincu u toj meri da se narušava sama suština tog prava (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a [Baka protiv Mađarske](#), br. 20261/12, presuda od 23. juna 2016. godine, stav 120; i [Lupeni Grko katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), citiran iznad, stav 89 i tu navedene reference). Kada je pristup sudu ograničen zakonom ili ograničen u sudskoj praksi, onda Sud ispituje da li to ograničenje utiče na suštinu navedenog prava i, naročito, da li se tim ograničenjem teži “legitimnom cilju”, kao i da li postoji “razuman odnos srazmernosti između upotrebljenih sredstava i cilja čijem se ostvarivanju teži” (vidi slučajeve Suda KI54/21, podnosilac *Kamber Hoxha*, citiran iznad, stav 63; i KI20/21, podnositeljka *Violeta Todorović*, citiran iznad, stav 44; vidi, takođe, predmete ESLJP-a [Ashingdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 8225/75, presuda od 28. maja 1985. godine, stav 57; [Lupeni Grko katolička parohija protiv Rumunije](#), citiran iznad, stav 89; [Naït-Liman protiv Švajcarske](#), citiran iznad, stav 115; [Fayed protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 17101/90, presuda od 21. septembra 1990. godine, stav 65; i [Marković i drugi protiv Italije](#), br. 1398/03, presuda od 14. decembra 2006. godine, stav 99).
50. Sud primećuje da je ESLJP utvrdio da se zahtev za plaćanjem sudskih taksi građanskim sudovima u vezi sa zahtevima o kojima se od njih traži da odlučuju, ne može smatrati ograničenjem prava na pristup sudu koje je samo po sebi nespojivo sa stavom 1. člana 6. Konvencije (vidi predmet ESLJP-a [Stankov protiv Bugarske](#), br. 68490/01, presuda od 12. jula 2007. godine, stav 52; vidi, takođe, predmet [Kreuz protiv Poljske](#), br. 28249/95, presuda od 19. juna 2001. godine, stav 60).

51. Shodno tome, ESLJP utvrđuje da su iznos taksi ocenjenih u svetlu posebnih okolnosti određenog slučaja, uključujući sposobnost podnosioca zahteva da ih plati i stadijum postupka u kojem su ograničenja nametnuta, presudni faktori kod utvrđivanja da li je lice uživalo ili ne pravo pristupa i bilo “*saslušano pred sudom*” (vidi predmet ESLJP-a *Kreuz protiv Poljske*, br. 28249/95, presuda od 19. juna 2001. godine, stav 60). Shodno tome, Sud je u skladu sa praksom ESLJP-a, posebno svestan važnosti da ograničenja pristupa sudu, koja su čisto finansijske prirode, a u potpunosti su nepovezana sa meritumom zahteva ili sa izgledima za njegov uspeh, moraju podlegati posebno rigoroznom ispitivanju sa stanovišta interesa pravde (vidi predmete ESLJP-a *Podbielski i PPU Polpure protiv Poljske*, br. 39199/98, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 65; *Teltronic-CATV protiv Poljske*, br. 48140/99, presuda od 10. januara 2006. godine, stav 61).

(i) Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

52. Sud podseća da su suštinski navodi podnosioca zahteva povezani sa njegovom tvrdnjom u vezi sa nedostatkom pristupa sudu, kao rezultat njegove tvrdnje o tome da nije primio opomenu za plaćanje sudske takse PKVS-a, u kom slučaju je njegova žalba smatrana povučenom. Pored toga, prema navodima podnosioca zahteva, osporena odluka je bez pravnog osnova zbog toga što član 253. Zakona o parničnom postupku govori o pravilima koja se odnose na podnošenje tužbe i da se PKVS-u ni u kom slučaju ne daje ovlašćenje da smatra uloženu žalbu povučenom ako nije plaćena sudska taksa.
53. U tom smislu i u meri u kojoj su primenljivi član 6. EKLJP i član 31. Ustava u kontekstu pristupa sudu, ostaje da se utvrdi da li je podnosilac zahteva imao delotvoran pristup sudu za potrebe pobijanja osporenog rešenja Žalbenog veća PKVS-a.
54. Sud na početku primećuje da je podnosilac zahteva, dana 29. juna 2022. godine, uložio žalbu Žalbenom veću PKVS-a protiv odluke [C-IV-14-2055] PKVS-a. U kontekstu razmatranja žalbe podnosioca zahteva, Žalbeno veće PKVS-a je tražilo od podnosioca zahteva da izvrši uplatu sudske takse.
55. Sud primećuje da je podnosiocu zahteva, dana 15. jula 2022. godine, poslata prva opomena za plaćanje sudske takse od strane Kancelarije za finansije PKVS-a, koja je takođe sadržavala i obaveštenje da on može da traži i da bude oslobođen tog plaćanja ako nema finansijskih mogućnosti za plaćanje takse.
56. Nakon toga, dana 22. septembra 2023. godine, ta opomena je ponovljena još jednom i pošto nije bilo nikakvih pomaka od strane podnosioca zahteva u pravcu: (i) plaćanja takse, niti (ii) zahteva za oslobađanje od tog plaćanja, u periodu od 18. oktobra do 25. oktobra 2023. godine, nalog je bio objavljen na oglasnoj tabli suda. Ni nakon ovog postupka od strane PKVS-a. nije bilo nikakve reakcije od strane podnosioca zahteva, nakon čega je usledila i osporena odluka Žalbenog veća PKVS-a, kojom je žalba podnosioca zahteva od 29. juna 2022. godine, smatrana povučenom.
57. S tim u vezi, povodom navoda podnosioca zahteva o nedostatku pravnog osnova za nametanje taksi, Sud na početku pojašnjava da pitanje plaćanja sudske takse proističe iz Administrativnog uputstva br. 01/2017 o izjednačavanju sudskih taksi, odnosno iz njegovog člana 13, kojim su utvrđene tarife sudskih taksi Posebne komore Vrhovnog suda. Pored toga, isto Administrativno uputstvo je imalo jasan pravni osnov, odnosno podstav 1.27 člana 4. (Nadležnosti i odgovornosti) Sudskog saveta Kosova Zakona br. 03/L-223 o Sudskom savetu Kosova, kojim je utvrđeno da je Savet dužan da izda jedinstvenu šemu sudskih taksi koje su primenljive u Republici Kosovo, što je on već uradio gore navedenim Administrativnim uputstvom.

58. U nastavku, Sud objašnjava da je i ESLJP utvrdio da se zahtev za plaćanjem sudskih taksi građanskim sudovima u vezi sa zahtevima o kojima se od njih traži da odlučuju, ne može smatrati ograničenjem prava na pristup sudu koje je samo po sebi nespojivo sa stavom 1. člana 6. Konvencije (vidi predmet ESLJP-a [Stankov protiv Bugarske](#), br. 68490/01, presuda od 12. jula 2007. godine, stav 52; vidi, takođe, predmet [Kreuz protiv Poljske](#), br. 28249/95, presuda od 19. juna 2001. godine, stav 60).
59. Shodno tome, obe opomene Žalbenog veća PKVS-a koje su upućene podnosiocu zahteva za plaćanje sudske takse, kao i njegovo informisanje o mogućnosti podnošenja zahteva za oslobođenje od ove uplate, ne mogu se smatrati ograničenjem prava na pristup sudu.
60. Sud, na osnovu opštih načela ESLJP-a koja su prethodno izložena i na osnovu obrazloženja Žalbenog veća PKVS-a, ocenjuje da je isto u slučaju podnosioca zahteva donelo odluku u potpunoj saglasnosti sa standardima prava na pravično i nepristrasno suđenje u pogledu pristupa sudu. Kao rezultat toga, Sud smatra da je podnosilac zahteva imao pogodnosti prava na pristup sudu u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.
61. S tim u vezi, Sud smatra važnim da naglasi opšti principijelni stav da “pravičnost” koja je zagarantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, nije “materijalna”, nego “procesna” pravičnost. Na praktičnom nivou, i u principu, ova procesna pravičnost se izražava kroz kontradiktorni postupak u kome se stranke saslušavaju i u kome se nalaze u jednakim uslovima pred Sudom (vidi, između ostalog, slučaj Suda [KI131/19](#), podnosilac *Sylë Hoxha*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. aprila 2020. godine, stav 57; i [KI49/19](#), citiran iznad, stav 55). To tačnije znači da se strankama tokom pravičnog i nepristrasnog postupka mora: (i) omogućiti sprovođenje postupka na osnovu načela procesne kontradiktornosti; (ii) dati mogućnost da tokom različitih faza postupka iznose argumente i dokaze za koje smatraju da su relevantni za dati slučaj; (iii) garantovati da su svi argumenti i dokazi koji su bili relevantni za rešavanje datog slučaja, propisno saslušani i razmotreni od strane nadležnih sudova; (iv) garantovati da su činjenice i pravni navodi u sudskim odlukama detaljno razmotreni i obrazloženi; i da im se, u skladu sa okolnostima slučaja, (v) garantuje da su postupci, gledano u celini, bili pravični i neproizvoljni (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Garcia Ruiz protiv Španije*, citiran iznad, stav 29; i slučaj Suda [KI131/19](#), citiran iznad, stav 58).
62. Sud zaključuje da u okolnostima konkretnog slučaja, podnosilac zahteva nije argumentovao da gore navedeni standardi i garancije iz člana 31. Ustava u vezi sa pravom na pristup sudu, nisu primenjeni. Podnosilac zahteva može i dalje biti nezadovoljan ishodom suđenja u njegovom predmetu, međutim, ovo nezadovoljstvo samo po sebi ne može da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi osnovnih prava i sloboda zagantovanih Ustavom (vidi predmet ESLJP-a [Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske](#), br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21).
63. Shodno tome, Sud zaključuje da navodi podnosioca zahteva o povredi prava na pravičnog i nepristrasnog suđenja zagantovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP, predstavljaju navode koji se kvalifikuju kao “nepotkrepljeni ili neobrazloženi” navodi i da su ovi navodi, kao takvi, očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u stavu (2) pravila 34. Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavovima 1. i 7. člana 113. Ustava, članom 20. Zakona i u skladu sa pravilima 34 (2) i 48 (1) (b) Poslovnika, dana 4. septembra 2024. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa stavom 4 člana 20. Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu danom objavljivanje u Službenom listu, u skladu sa stavom 5 člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani